

Zb. M.

Wspomnienia o prof. Karolu Bohdanowiczu

Kwartalnik Historii Nauki i Techniki 10/3, 441-442

1965

Artykuł umieszczony jest w kolekcji cyfrowej Bazhum, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych tworzonej przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego.

Artykuł został zdigitalizowany i opracowany do udostępnienia w internecie ze środków specjalnych MNiSW dzięki Wydziałowi Historycznemu Uniwersytetu Warszawskiego.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach dozwolonego użytku.

Antoni Bolesław Dobrowolski — badacz polarny wydrukowano w nrze 3/1965 „Problemów“.

W nrze 4/1964 „Rocznika Polskiego Towarzystwa Geologicznego“ znajdujemy pięć artykułów poświęconych niedawno zmarłym polskim geologom: F. Biedy o Romanie Kongielu (1904—1960) J. J. Głoczowskiego i A. Warteresiewicza o Hugonie Ludwiku Piotrowskim (1897—1962), I. Kardymowiczowej o Stanisławie Małkowskim (1889—1962), J. Domańskiego i W. Piotrowicza o Włodzimierzu Wawryku (1902—1963) i R. Osiki o Zbigniewie Mossoczym (1907—1963).

Z. Br.

PAMIĘCI JÓZEFA WĄSOWICZA

Zeszyt 1/1965 „Czasopisma Geograficznego“ został poświęcony Józefowi Wąsowiczowi (1900—1964), profesorowi Uniwersytetu Wrocławskiego, wieloletniemu współpracownikowi tego czasopisma. A. Zierhoffer opublikował artykuł *Józef Wąsowicz — próba charakterystyki człowieka i uczonego w świetle osobistych wspomnień*. Jest tu również przegląd najważniejszych pozycji dorobku naukowego Wąsowicza w dziale geografii fizycznej, antropogeografii, opracowań geograficzno-statystycznych, historii odkryć geograficznych, kartografii. J. Januszewski dał krótkie osobiste wspomnienie *Nasz profesor*. Imponująca jest zestawiona przez W. Migacza *Bibliografia prac prof. dra Józefa Wąsowicza*. Zawiera ona 1326 pozycji. Pierwsze pochodzą z 1923 r.

Z. Br.

O MAPIĘ IZOTERM R. WISZNIEWSKIEGO Z 1853 R.

W zeszytce 4/1964 „Przeglądu Geograficznego“ Józef Staszewski opublikował artykuł *Mapa izoterm kuli ziemskiej Ryszarda Wiszniewskiego z roku 1853 w nowym świetle*. Mapę Wiszniewskiego (w pracy *Die mittlere jährliche Temperatur an der Erdoberfläche als Funktion der geographischen Länge und Breite mit einer Isothermenkarte*. Dorpat 1853), która jest pierwszą polską mapą izoterm kuli ziemskiej a trzecią z kolei w nauce światowej i ma wielkie znaczenie dla rozwoju klimatologii, przed kilku laty poddał analizie naukowej A. Zierhoffer¹². Zagadnienie to podjął teraz prof. Staszewski na szerszej bazie źródłowej, wykazując m.in., że — wbrew twierdzeniu Zierhoffera, iż „w polskiej literaturze meteorologicznej nie ma o mapie Wiszniewskiego najmniejszej wzmianki“ — o mapie tej, dziś zapomnianej, zamieścił relację Jan Baranowski (tłumacz Kopernika) w swoim tłumaczeniu *Meteorologii* Foissaca z 1858 r. i Apolinary Pietkiewicz w *Meteorologii* z 1872 r. W artykule prof. Staszewskiego znajduje się też krótka charakterystyka dorpacciego środowiska naukowego w połowie XIX w. i działalności naukowej Ludwika Fryderyka Kämtza (rodem z dzisiejszego Trzebiatowa), profesora fizyki tamtejszego uniwersytetu.

Z. Br.

WSPOMNIENIA O PROF. KAROLU BOHDANOWICZU

„Przegląd Geologiczny“ zamieścił w nrze 12/1964 artykuł prof. Kazimierza Maślankiewicza „Wspomnienia o profesorze Karolu Bohdanowiczu“ (29 XI 1864 —

¹² A. Zierhoffer, *Ryszarda Wiszniewskiego izotermi kuli ziemskiej z roku 1853*. „Czasopismo Geograficzne“, zesz. 1/1961.

5 VI 1947). Artykuł napisany został z okazji 100-lecia urodzin prof. Bohdanowicza, jednego z najwybitniejszych polskich geologów.

Bohdanowicz prowadził intensywne i szerokie badania geologiczne w nieznanym uprzednio rejonach Azji. Zwrócił na siebie uwagę cennymi pracami w zakresie geologii złóż (szczególnie rud i ropy naftowej). Przez wiele lat był on profesorem Instytutu Górniczego w Petersburgu, później organizatorem i profesorem Akademii Górniczej w Krakowie (prowadził Katedrę Geologii Stosowanej) a następnie — dyrektorem Państwowego Instytutu Geologicznego w Warszawie, członkiem wielu towarzystw naukowych krajowych i zagranicznych.

W artykule podano również obszerną bibliografię prac dotyczących prof. Bohdanowicza i jego zasług.

Prof. Maślankiewicz ogłosił artykuł o K. Bohdanowiczu również w nrze 12/1964 „Wszechświata“.

Zb. M.

HISTORIA TECHNIKI W „ZESZYTACH PROBLEMOWYCH PRZEGLĄDU TECHNICZNEGO“

Z okazji piętnastolecia działalności Wydawnictw Czasopism Technicznych Naczelnej Organizacji Technicznej znajdujemy w czasopiśmie „Zeszyty Problemowe Przeglądu Technicznego“ (nr 5/1964) artykuł redakcyjny *Próba bilansu*, dający we wstępie krótki zarys historii czasopisma.

„Zeszyty Problemowe“ (ukazuje się ich sześć każdego roku) są czasopismem zamieszczającym kompleksowe, monograficzne opracowania wybranych zagadnień technicznych. Wiele drukowanych artykułów daje we wstępie rys rozwoju historycznego omawianej nauki czy dziedziny przemysłu. Historyk techniki natrafi więc tu niejednokrotnie na ciekawy materiał, tym cenniejszy, że opracowany przez wybitnych specjalistów i naukowców. W monograficznym ujęciu znajdujemy również unikalne, niejednokrotnie opracowania dotyczące historii stowarzyszeń naukowo-technicznych, rozwoju myśli technicznej, a nawet artykuły poświęcone wyłącznie historii techniki, jak np. umieszczony w nrze 3/1962 interesujący artykuł mgra inż. Wacława Gordziałkowskiego *Zarys rozwoju dróg w Polsce do drugiej wojny światowej*.

Duże znaczenie ma fakt, że wiadomości z zakresu polskiej historii techniki trafiają również do ręki czytelnika zagranicznego. Z 49 zeszytów o objętości od 48 do 250 stron druku 8 zeszytów wydano w językach obcych (angielskim, niemieckim, rosyjskim, a nawet chińskim). Wydawano również tzw. zeszyty wymienne, przy czym polskie materiały po przetłumaczeniu drukowane były w „Die Technik“ (NRD), w czeskim miesięczniku „Noya Technika“ i w jugosłowiańskim czasopiśmie „Tehnika“.

Redakcja „Zeszytów Problemowych“ wydaje wówczas zeszyty specjalne, dające w tłumaczeniu polskim materiał otrzymany z zagranicy. Znaleźć w nich można także i wiadomości z historii techniki. Tak np. w wymiennym zeszycie czeskim zamieszczone zostały artykuły: o muzeach technicznych w Czechosłowacji oraz o rozwoju stowarzyszeń technicznych w tym kraju.

Przeglądając ostatnie numery „Zeszytów Problemowych“ znajdujemy m. in. w nrze 1/1965 ciekawy artykuł mgra inż. Henryka Zdziecha *Z historii teletechników i elektroników polskich*, omawiający powstanie oraz działalność naukową, techniczną i społeczno-polityczną Stowarzyszenia Teletechników Polskich. Szczególnie ciekawe są wiadomości z działania Stowarzyszenia w latach drugiej wojny światowej w kraju i za granicą, np. o opracowaniu w Wielkiej Brytanii projektów i planów powojennej odbudowy telekomunikacji w Polsce. Artykuł podaje również wiadomości o pierwszych czasopismach fachowych omawianej dziedziny